

ISSN – prednosti i značaj u međunarodnom sistemu informacija

ISSN - advantages and importance in international information systems

Françoise Pellé, direktor Internacionalnog centra ISSN
Pariz, Francuska

Sažetak

Godišnji sastanci direktora ISSN nacionalnih centara su privilegirani trenuci u životu ISSN mreže. Oni su važni za razmjenu na nivou ISSN mreže, za bolje razumijevanje potreba i zahtjeva svih profesionalnih zajednica zainteresiranih za izdavanje, produkciju, distribuciju i pristup serijskim izvorima. 2011. godine taj će se sastanak održati u Sarajevu, u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine.

Ključne riječi: ISSN, ISSN baze, ISSN registar

Abstract

Annual meetings of the directors ISSN national centres are privileged moments in the life of ISSN network. They are important for the exchange on the level of ISSN network, for a better understanding of the needs and requirements of all the professional communities interested in the publishing, production, distribution and access serial resources. In 2011 that meeting will be held in Sarajevo, in the National and University Library of Bosnia and Herzegovina.

Keywords: ISSN, ISSN bases, ISSN Register

U oktobru 2011. g. profesionalci koji su se specijalizirali za publikacije, identifikaciju i distribuciju časopisa, revija, magazina i periodike svih vrsta, isprintane na papiru ili u elektroničkoj formi, sresti će se u Sarajevu. Dolaze iz različitih sredina iz cijeloga svijeta, direktori ISSN nacionalnih centara koji će održati svoj godišnji sastanak u glavnom gradu BiH na poziv Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine.

Zašto ovakav sastanak i šta je ISSN?

ISSN standardi su standardi za internacionalni standardni serijski broj. To je standardizirani kod za jedinstvenu identifikaciju serija i „drugih kontinuiranih izvora“ (1) definiranih ISO standardom (ISO 3297) koji je prvi put objavljen 1975. godine i od tada zasnovan na regularnim osnovama, tako da se vodi računa o nedostacima do kojih može doći u ovom sektoru izdavačke industrije.

U najvećem broju slučajeva korisnici i čitaoci znaju da su novine, periodika, žurnali i magazini „serijski“. Ali sve je ovo pokriveno nazivom „kontinuirani izvori“ koji je manje poznat. Shodno internacionalno prihvaćenoj definiciji, to je „publikacija na bilo kojemu mediju što je izdano bez

unaprijed utvrđenih posljedica i postalo dostupno javnosti“ (2). Ova definicija pokriva i serijske publikacije (koje su publicirane u određenim dijelovima obično na osnovu brojeva) i sve ostale publikacije i izvore koji su kontinuirano dodani ili ažurirani i potom promijenjenog značenja što je integrirano u resurs – kao što su baze podataka ili web sajtovi. U stvari, ISSN brojevi su primjenjivi na zaista širokom dijapazonu publikacija.

70-tih godina kada je kreiran ISSN sistem, sve su serijske publikacije bile u printanoj formi. Ovo se turbulentno mijenja tokom posljednjih petnaest godina. U stvari, ovo je u sektoru serijskih izvora, prvom sektoru u kome elektronsko izdavaštvo postaje stvarnost. Ovo povlači za sobom fundamentalne promjene u načinu produkcije (svi su članci sada prvo producirani u elektronskoj formi), u sadržaju informacije (na primjer, linkovi za druge sadržaje uključeni su u ovaj članak što proširuje sadržaj samog članka i uključuje nove načine čitanja i pristupa informaciji), u načinu izdavanja, u procesu distribuiranja, u ekonomskim modelima izdavanja/nakladništva - da navedemo samo nekoliko promjena. To, također, čini mogućim nekoliko tipova izvora kao što su blogovi, sadržaji iz Wikipedije (wiki sadržaji) i mnogi drugi koji se pojavljuju.

Značajna karakteristika ovih fundamentalnih promjena je enorman porast broja izvora koji postaju dostupni na Internetu: danas je postalo moguće bilo kojem izdavaču izdavati na Internetu.

U ovom je sadržaju, vjerodostojna identifikacija, uvijek važna u printanom svijetu (3), postala čak više nego ključna – i uloga identifikatora kao što je ISSN danas je važnija nego ikad. Zamislamo samo jednu od mnogobrojnih upotreba identifikatora u elektronskom svijetu, omogućavanje pristupa na pretplaćene naslove na vjerodostojan način postalo je sve više i više izazov i ne bi bilo moguće bez identifikatora.

Važno je precizno znati karakteristike svakog sistema identifikatora. ISSN brojevi identificiraju serijske naslove u datom formatu. ISSN su jedinstveni identifikatori (jedan naslov u datom formatu = jedan ISSN broj, jedan ISSN broj = jedan naslov u datom formatu). ISSN brojevi su perzistentni (jednom dodijeljen ISSN broj se nikada ponovo ne dodjeljuje). Oni su neovisni od jezika i pisma. Svi dodijeljeni ISSN brojevi su dostupni na Internetu i preko ISSN baza podataka poznatih kao „ISSN registar“ koji da-

1 Za slučaj pojednostavlivanja, u ostatak ovog članka, „serial“ bi bio upotrijebljen da označi dvije kategorije izvora i bili bi razumljivi kao „izvori serijskih i drugih kontinuiranja“.

2 ISO 3297-informacija i dokumentacija- internacionalni standardni serijski broj (ISSN), 4. izdanje, 2007.

3 Uzeti samo jedan primjer, ISSN brojevi mogu biti ugrađeni u EAN-13 linijski kod sa 977 prefiksa koji identificiraju serijsku publikaciju u GS1-EAN-13 svijetu.

nas sadrži više od 1,550.000 zapisa (4).

Svrha ISSN sistema je pouzdana identifikacija svih vrsta serijskih izvora širom svijeta, bez obzira na vrstu publikacije ili proizvoda, jezik ili medij publikacije. Da se postigne ovaj cilj, identifikacija se odgovorno dijeli između ISSN umreženih članova. ISSN mrežu kreirao je 1975. g. UNESCO i vlada Francuske i do danas mreža je narasla na 87 zemalja članica (5) koje dijele odgovornost identificiranja na nacionalnim osnovama. Sve zemlje koje su članice ISSN sistema imaju odgovornost u kreiranju svoga nacionalnoga ISSN centra za identifikaciju serijskih izvora izdanih u njihovoj zemlji, dodjeljivanja ISSN broja publikacijama i slanja informacija u korespondenciji sa međunarodnim centrom za ISSN u Parizu, tako da je sačinjena informacija vidljiva u međunarodnim ISSN bazama podataka (ISSN registru). Ova umrežena organizacija ima jake i zorne prednosti – pomenimo samo neke od njih kao što su poznavanje i uspostavljanje linkova sa zajednicom izdavača, zatim lingvistički i kulturni aspekti, linkovi sa nacionalnom organizacijom vezano za obvezni primjerak i sa nacionalnim naučno-informacijskim sistemima, ne može biti bolje vođen nego što je vođen od strane svake zemlje koja je uključena u ISSN umreženje. I u međunarodnoj mreži izgradnja konsenzusa i zajedničke profesionalne vizije i prakse osnov je unutar ISSN mreže, posebno u današnje vrijeme ogromnih promjena u sektoru serijskih publikacija. Ovo je zato što je godišnji sastanak direktora ISSN nacionalnih centara tako važan, očigledno za razmjenu na nivou ISSN mreže, ali također i za bolje razumijevanje potreba i zahtjeva svih profesionalnih zajednica zainteresiranih za izdavanje, produkciju, distribuciju i pristup serijskim izvorima. Ukratko, ovi su sastanci privilegirani trenuci u životu ISSN mreže.

ISSN umreženje ima jake veze sa profesionalnim zajedni-

cama kojima pruža usluge uključujući izdavače, agente za pretplatu, prava koja imaju rukovodstva organizacija, oni koji oformljuju naučne baze podataka, distributeri tiska, biblioteke/knjižnice... i mnogi drugi. Zbilja, nikada nije bila tako jasna potreba za sistemima identifikacije kao što je ISSN sistem danas.

Da se ovo ilustrira i zaključi o korisnosti ISSN u elektroničkom svijetu, trebali bi biti citirani nedavni izvještaji objavljeni od strane UKSG (6) i NISO (7) o „Bazama znanja i srodnim alatima“.

„Baze znanja su ključevi procesa Otvorenog URL linka zato što oni ne samo da znaju gdje je sadržaj nego znaju i koja je verzija specifičnih objekata i koja daje pravo na pristup pojedinačnom korisniku u jednoj instituciji. Baze znanja jedino znače koji korisnici mogu biti sigurni da dolaze do „adekvatne kopije“. [...] „Precizna upotreba ISSN je kritički nastrojena u obezbjeđivanju uspješne odluke o linkovima baziranim na Otvorenom URL:“

**

(4) I dostupno je na Internetu preko ISSN portala na <http://portalissn.org>. Da se pretplatite na ISSN portal, molimo kontaktirajte sa sales@issn.org.

(5) Lista se može naći na ISSN Web site: <http://www.issn.org>.

(6) Serijska grupa Ujedinjenog Kraljevstva (Velike Britanije): (<http://www.uksg.org/>)

(7) Nacionalna organizacija za informacijske standarde (USA) (<http://www.niso.org/home/>)

(8) Vidi <http://uksg.org/projects> i <http://www.niso.org/workrooms/kbart>